

ק"פ 51200/01/19 - גזעון קורן נגד נדב דוידוביץ

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ק"פ 51200-01-19 קורן נ' דוידוביץ

לפני כבוד השופט עלאא מסארווה

הקובלים: גזעון קורן

באמצעות ב"כ עוה"ד עמית דולב

נגד

הנאשמים: נדב דוידוביץ

באמצעות ב"כ עו"ד דרור ארד-אילון

החלטה

לפניי בקשה למתן צו לגילוי חומרי חקירה על פי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב]-התשמ"ב-1982.

הבקשה מתייחסת בעיקר לעתירת הנאשם לקבל לידיו את "רשימת החומר שנאסף או נרשם" על ידי הקובל, כפי שמקובל בהליך פלילי רגיל בו המאשימה היא התביעה הכללית. ביחס לבקשות קונקרטיות לקבלת חומרי חקירה, ועל רקע טענותיו של הקובל בדיון בפניו, לפיהם העביר את כל חומר החקירה הרלוונטי לידי הנאשם, הרי שלשיטתי יש להכריע קודם בשאלה העקרונית האם זכאי הנאשם לקבל מידי הקובל רשימת החומר האמור. החלטה לפיה זכאי הנאשם לקבל את רשימת החומר תקדם ותייעל את הדיון ביחס לבקשות הקונקרטיות, על בסיס הרשימה וכי ברי שהקובל אינו יכול להעביר לנאשם מה שאין לו ומה שאינו חייב במסירתו.

המחלוקת בין הצדדים

1. מדובר בקובלנה פרטית שהוגשה ביום 20.1.19 לפי סעיף 6 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה - 1965.
2. נאשם טוען כי הוא זכאי לקבל רשימת חומר שנרשם ונאסף לצורך הקובלנה ואת חומרי חקירה מסוימים שפירט בבקשתו. הקובל העביר לנאשם את כל החומר הרלוונטי לאישום. לטענת הקובל, בהליך של קובלנה פרטית אין חובה להעביר לנאשם "חומרי חקירה", אך לפני משורת הדין הועברו חומרים מהותיים ורלוונטיים, ואין להפליג עוד במסע דיג למחוזות רחוקים ואין להרחיב את זכות הגילוי לרשימת כל החומר שנאסף או נרשם.
3. המחלוקת בין הצדדים היא מחלוקת משפטית בעיקרה. המחלוקת מתמקדת בסעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב - 1982 ותחולתו על המקרה הפרטי של "קובלנה פרטית".

טענות הנאשם

4. ב"כ הנאשם הפנה את ביהמ"ש למגמה הכללית המסתמנת בפסיקה להרחיב את הגדרת המונח "חומר חקירה".
5. נוסף על כך, טען הנאשם כי יש לאפשר לו בקובלנה פלילית משנה הגנה מזה הניתן לנאשם בהליך פלילי רגיל. בק"פ (חיפה) 47185-08-11 **בנימין ביטון נ. שרל גואטה** [פורסם בתקדין] (22.05.2012), נקבע על ידי השופט ליפשיץ כי:
"העניקה של סמכות פלילית לידי כל אדם, בדמותה של סמכות להגיש קובלנה פלילית, מחייבת משנה זהירות, ביחסו של המחוקק אליו, על מנת שלא יעשה בה שימוש לרעה. יש איפוא להעניק לנאשם בקובלנה משנה הגנה ולא לגרוע מאפשרויותיו להתגונן..."
6. עוד טוען הנאשם כי קיימת הפגיעה האישית בנאשם בקובלנה פלילית. השופט שיף בע"פ (חיפה) 3773/03 **שאול דיוקמן נ. סי.אמ.טי. טכנולוגיות רפואיות בע"מ** [פורסם בנבו] (08.09.2004), קובע כך:
"הרשעתו של נאשם בעקבות הגשת קובלנה פלילית פרטית עלולה לפגוע בשמו הטוב ובכבודו. עלולות להיות לה אף השלכות שליליות לגבי מעמדו, משרתו והתנהלותו העתידית. שומה, איפוא, על בית המשפט להתייחס בזהירות להליך זה וליתן לנאשם הזדמנות ואפשרות להתגונן כיאות. לא בכדי קבע איפוא, המחוקק בסעיף 70 לחוק סדר הדין הפלילי, כי ככלל, יחולו הוראות חוק סדר הדין הפלילי על הליך של קובלנה".

ההגנה הפנתה לחשיבות מתן הזדמנות לנאשם להתגונן כיאות בהליך פלילי, ובקובלנה בפרט. ברי כי חשיפת הנאשם לחומרי חקירה ולמסמכים רבים ככל האפשר עשויה לסייע לו להתגונן. בכלל זה, הצגת רשימת החומרים שנאספו על ידי הקובל בפני הנאשם מעניקה לו מנגנון של בקרה על הליך הגילוי עצמו.

תגובת הקובל

7. הקובל שלל את טענות הנאשם והסתמך על בש"פ 3503/91 **שורבט נ' צפיר** [פורסם בנבו] (16.06.1992), שם קבע בית המשפט העליון כך:

"לא חלה על קובל החובה שבסעיף 74 לחוק להעמיד לעיון הנאשם את כל חומר החקירה שבידיו. עליו חלה רק מגבלה על הגשת ראיה בכתב שהייתה בידיו, אלא אם המציא לנאשם העתק ממנה..."

8. נטען כי גם לאחר חקיקת חוק יסוד כבוד האדם וחירותו, ברע"פ 7602/99 **מי צור נ' ריבוק אינטרנשיונל** [פורסם בנבו] (15.12.1999) בית המשפט העליון קבע:

"כי אין סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב - 1982 חל על קובלנות פרטיות..."

9. עוד טוען הקובל כי על קובלנה חל סעיף 79 לחוק סדר הדין הפלילי ולא סעיף 74, לפי טענתו סעיף 79 הינו הסדר מיוחד המתייחס באופן ספציפי ומפורש להליך הקובלנה הפלילית הפרטית ובצידו סנקציה שונה מזו שקובע סעיף 77 בזיקה לסעיף 74.

10. לקובלנה פרטית אין כלל הליך של "חקירה" על ידי הרשות החוקרת ולכן אין גם "חומר חקירה", נקבע בב"ש 1232/95 **ניבה נ' יצחק** (לא פורסם) מוזכר בק"פ (ת"א) 115/98 **Microsoft Corporation נגד דאטה פול בע"מ** (11.05.1999):

"ההסדר הנ"ל הכלול בסעיף 79 יוצא מהנחה שהיא ההנחה הנכונה שאין חקירה של רשות חוקרת בקובלנה וממילא אין חומר חקירה".

מוסד הקובלנה הפלילית הפרטית

11. סעיף 68 לחסד"פ קובע:

"על אף האמור בסעיף 11 רשאי כל אדם להאשים בעבירה מן המנויות בתוספת השנייה על ידי הגשת קובלנה לבית המשפט".

העבירות המנויות בתוספת השנייה הן במהותן עבירות פרטיות בין פוגע לנפגע, שאין מהחמורות בספק החוקים. למרות שמדובר בהליך שמנוהל על ידי אדם פרטי, ההליך הינו הליך פלילי לכל דבר. בסעיף 70 לחסד"פ קבע המחוקק:

"הוראות חוק זה הנוגעות לכתב אישום יחולו על הקובלנה, בשינויים לפי העניין, בכל מקום שמדובר בכתב אישום גם קובלנה במשמע, ובכל מקום שמדובר בתובע גם בקובל במשמע, אם אין כוונה אחרת משתמעת".

12. בית המשפט העליון עמד על מוסד הקובלנה הפרטית ברע"פ 10857/08 **אבו סוכן נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (20.08.2009) וקבע כי:

"היכולת להגיש קובלנה מעניקה בידי הפרט אפשרות לעמוד על זכויותיו ולהביא לאכיפת החוק, בכל אותם מקרים שבהם התביעה הכללית נמנעת, מטעמים שונים, מהעמדתם של מבצעי העבירות לדין. דבר זה מבטא הכרה באינטרס אישי של נפגע העבירה בהעמדתו של העבריין לדין, וגם הכרה באינטרס ציבורי רחב יותר, להביא למיצוי הדין בחלק מהמקרים שבהם אין רשויות התביעה עושות כן".

13. בית המשפט עמד רבות על החסרונות בניהול הליך פלילי בידי גורם פרטי. בבג"ץ 4957/08 **שורת הדין ואחיו נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח'** [פורסם בנבו] (17.10.2010) :

"אף שהקובלנה הפלילית מונעת על ידי אדם פרטי, על פי רוב בשל אינטרס פרטי מובהק, מדובר בהליך פלילי במהותו שתוצאותיו פליליות, ועלולות לשלול מאדם חירויות יסוד באמצעות סנקציה פלילית שתוטל עליו. היועץ המשפטי לממשלה, בתור מי שנושא באחריות לניהול ההליך הפלילי במדינה, חייב לפקח על עשיית שימוש ראוי בהליך הקובלנה הפרטית למטרות לשמן הוא נועד, ולשמור מפני חריגה מעיקרי תכליותיו, העלולה להסב נזק לאינטרס הציבורי.... שימוש בלתי נכון או בלתי ראוי באמצעי הקובלנה הפרטית עשוי לשמש אמצעי פסול לניגוח נאשם לצורך קידום מטרות של נקמה אישית, או לרדיפה והתנכלות.... הוא עשוי להינקט בידי הפרט גם בלא תשתית עובדתית מינימלית המצדיקה שימוש בו".

המסקנה היא שיש למזער ככל האפשר חסרונותיו של הליך זה, ולמנוע פגיעה מיותרת בפרט בגדרו.

14. כאן המקום להביא מדבריו של כבוד השופט י' גת בקפ (ת"א) 24874-02-17 יצחק מזרחי נ' יוסף דלרהיים (פורסם באתר נבו):

"אכן, כל עוד הצעת החוק לא התקבלה ומוסד הקובלנה הפלילית הפרטית עדיין קיים בספר החוקים

הישראלי, על בתי המשפט להכיר בזכותם הלגיטימית של אזרחים לעשות שימוש ראוי במוסד זה ולאפשר שמיעת קובלנות, אשר הגשתן ודרך ניהולן עולים בקנה אחד עם הוראות הדין. על בתי המשפט להכיר באינטרס האישי של נפגע העבירה בהעמדתו של העברין לדין, וגם להכיר באינטרס הציבורי הרחב להביא למיצוי הדין בחלק מהמקרים שבהם אין רשויות התביעה עושות כן, על ידי שיתופו של הציבור במלאכה זו.

עם זאת, על בתי המשפט לתת דעתם גם לשינויים ולהתפתחויות שחלו בהיקף פרישתה של רשת אכיפת החוק המדינתית, אשר מצמצמים את משקל הרציונאל העומד בבסיס קיומו של מוסד הקובלנה הפלילית הפרטית. כמו כן על בתי המשפט לתת דעתם גם לשינויים שחלו בדין הישראלי, אשר חיזקו את מעמד זכויות הנאשמים בהליכים פליליים, ובפרט את הזכות להליך הוגן, והעלו אותם לדרגת זכויות יסוד, ובמקביל פותחים אפיקי פעולה שונים, במישור הפלילי, במישור המנהלי ובמישור האזרחי, בפני קורבנות עבירה שאינם משלימים עם החלטות רשויות אכיפת החוק בעניינם. בנוסף, על בית המשפט לתת דעתם גם לביקורת הקיימת ביחס למוסד הקובלנה הפלילית הפרטית ולקשיים הטמונים בו, כפי שצוינו בשנים האחרונות בפסיקת בית המשפט העליון ובדברי ההסבר להצעת החוק האמורה, ובמיוחד לסכנות הכרוכות בפגיעה בזכויות יסוד חוקתיות של הנאשם באופן בלתי מידתי, בלתי סביר ומשיקולים זרים.

15. החוק הפלילי משתנה לפי נסיבות הזמן והמקום וזאת בכדי להבטיח את הגשמת מטרות הבסיסית. כבוד השופט ברק בע"פ 881, 787/79 **מזרחי נ. מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (05.08.1980), פסק כ:

"חוק פלילי, כמו כל חוק אחר, אין לפרשו לא על דרך הצמצום ולא על דרך ההרחבה, אלא על דרך מתן משמעות הגיונית וטבעית ללשון החוק כדי להגשים את מטרת החקיקה. מלותיו של החוק אינן מבצרים, שיש לכבשם בעזרת מילונים, אלא עטיפה לרעיון חי, המשתנה על פי נסיבות הזמן והמקום, לשם הגשמת מטרות הבסיסית של החוק".

16. חשוב לזכור, לצד תכליתו של מוסד הקובלנה הפלילית הפרטית, כי הליך זה הינו חריג לכלל הבסיסי לפיו המדינה היא האחראית לניהול הליך פלילי וכן היא האחראית על שמירה על האינטרס הציבורי.

בעבר, כאשר זרועותיה של התביעה הכללית היו מצומצמות, עבירות שונות לא זכו לטיפול מספק מצד רשויות אכיפת החוק. דבר זה היווה בסיס איתן לרציונל לקיומו של מוסד הקובלנה הפלילית הפרטית.

17. כיום, לתביעה הכללית נוספו זרועות רבות, אשר החלו לטפל במגוון רחב של עבירות פליליות ואף בעבירות שלא זכו לטיפול קודם לכן. במקביל, הליך המשפט הפלילי התפתח וכן התחזקה זכותו של הנאשם להליך הוגן. בהתאם לכך, המגמה בפסיקת בתי המשפט היא להקפיד על שימוש זהיר במוסד הקובלנה הפלילית הפרטית על ידי צמצום הרציונל של המוסד והרחבת ההגנה על זכויות הנאשם.

18. לאור הגישה הקיימת בפסיקה, יש להטיל על הקובל, למצער, את אותן החובות והמגבלות החלות על המאשימה במשפט הפלילי, בבחינת קל וחומר. זאת במיוחד כאשר הנאשם בקובלנה פלילית נמצא בעמדה

נחותה מאשר נאשם נגדו הוגש כתב אישום, בהעדר מסננת ראייתית של היחידה החוקרת ושל התביעה הכללית שתצמצם מצבים של פגיעה בו. מתוך הלך מחשבה זה, החובה לגילוי החומר בקובלנה פלילית צריכה להיות חובה מוגברת דווקא.

19. בק"פ (אשדוד) 19891-11-11 **אלי אופיר ואח' נ. יפים-אפרים וינר ואח'** [פורסם בתקדין] (08.01.2012), נפסק על ידי בית המשפט (השופט ג' שלו):

"לא יעלה על הדעת כי דווקא בהליך של קובלנה, בו התובע הוא אדם פרטי, בעל עניין, אשר לא עומדת לו החזקה בדבר חוקיות מעשי הרשות, חובת התביעה תהא פחותה מאשר חובתה של התביעה הכללית או הפרקליטות בהליך פלילי "רגיל".

20. אוסיף כי בק"פ (חיפה) 47185-08-11 **בנימין ביטון נ. שרל גואטה** [פורסם בתקדין] (22.05.2012), נקבע (השופט י' ליפשיץ) כי:

"במצב דברים רגיל בו המאשימה הינה המדינה, הרי שעומדת לזכותה חזקת החוקיות וחזקת התקינות. בהליך של קובלנה פרטית החזקות לעיל אינן עומדות לצד הקובל הפרטי, משכך על הקובל להכין רשימה מסודרת של כל החומר שבידו".

21. ספק רב בעיניי אם ניתן לקיים הליך פלילי הוגן ללא מסירת כל החומרים הרלוונטיים ורשימת חומרים שנאספו או נרשמו על ידי התביעה בהליך פלילי או על ידי הקובל בהליך של קובלנה. כאמור, גילוי רשימת החומר יכול לספק בידי הנאשם מנגנון בקרה וכלי עבודה כדי להתמודד עם החומר "הלא נודע" בידי הקובל.

22. טענת הקובל לפיה התרופה היחידה לנאשם בהליך קובלנה פרטית תהא בגדרי סעיף 79 לחוק סדר הדין הפלילי (העדר קבילות הגשת ראיות שלא נמסרו לנאשם), יוצרת קושי של הליך לא שוויוני ובלתי הוגן. בבש"פ 3503/91 **שורבט נ. צפירי** [פורסם בנבו] (16.06.1992), שניתן בעידן משפטי אחר, התייחס בית המשפט העליון לקושי המובנה הנ"ל:

"מכבידה הקובלנה הפרטית עם הנאשם. היא מוגשת מבלי שהקובל חייב להגיש תחילה תלונה בגינה ומבלי שחייבת היא לעבור תחילה חקירה משטרתית מסודרת ובדיקת מצב הראיות בידי התביעה. לא חלה על הקובל החובה שבסעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי להעמיד לעיון הנאשם את כל חומר החקירה שבידו. עליו חלה רק המגבלה על הגשת ראיה בכתב שהייתה בידו, אלא אם המציא לנאשם העתק ממנה (סעיף 79)".

23. כאמור, חלו שינויים ותמורות בהליך הפלילי וההגנה על זכויות הנאשם בהליך הורחבה, מתוך מטרה לתרום

לשוויוניות ההליך, לשקיפותו, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בהרחבה גבולות חופש המידע בפלילים. בע"ם 2668/15 **מדינת ישראל - משרד המשפטים נ. פרופ' הלל וייס** נקבעה ההלכה כי:

"כל הזכויות שהיו נתונות עד כה לנאשם לפי חוק חופש המידע ולפי הפסיקה שפירשה אותו, בנסיבות שבהן המידע המבוקש בעל זיקה להליך פלילי נתונות כעת לנאשם במסגרת ההליך הפלילי עצמו".

24. הרחבת מסגרת ההליך הפלילי (בפני הערכאה הדיונית שדנה בתיק) כדי שיכלול כל הליך-משנה שעוסק בגילוי מידע רלוונטי להגנה, תומכת בגישה המחייבת בחינה מחדש של הכללים גם בהליך הקובלנה הפרטית.

סוף דבר

25. אני מקבל את הבקשה וקובע כי על הקובל להעביר את רשימת החומרים שנאספו או נרשמו בידו לצורך קובלנה זו וכן כל החומרים שהם בגדר "חומרי חקירה", לרבות מסמכים רלוונטיים שנאספו או נרשמו, וזאת בתוך 30 ימים מהיום.

זכות ערר כדין.

ניתנה היום, ד' תשרי תש"פ, 03 אוקטובר 2019, בהעדר הצדדים.

ניתנה היום, ד' תשרי תש"פ, 03 אוקטובר 2019, בהעדר הצדדים.

חתימה